YRITTÄJÄNAISET

14.10.2016

Eduskunta
Työ- ja tasa-arvovaliokunta

LAUSUNTO SAIRAUSVAKUUTUSLAIN MUUTOKSESTA

Lähtökohta

Suomen Yrittäjänaiset on valtakunnallinen etujärjestö, joka ajaa yrittäjänaisten taloudellisia ja sosiaalisia etuja. Se on naisyrittäjyyden asiantuntemusta edustava itsenäinen ja poliittisesti sitoutumaton kattojärjestö, johon kuuluu 70 paikallisyhdistystä ja noin 6 200 jäsentä.

Suomen Yrittäjänaiset on ajanut pitkään vanhempainvapaista koituvien kulujen tasaamista yhteisvastuullisesti ja laajalta veropohjalta, kuten Ruotsissa on tehty jo 30 vuotta sitten. Käytännössä uudistus voidaan toteuttaa Suomessa Ruotsin mallin mukaan. Tällöin Kela voisi hoitaa Ruotsissa vakuutusrahastolle kuuluvan tehtävän ja maksut kerättäisiin myös meillä sekä työnantajilta että työntekijöiltä.

Suomessa vanhempainvapaakulut on kanavoitu vanhana jäänteenä naisvaltaisten alojen työnantajille siltä osin, minkä Kela jättää korvaamatta. Eikä tätä epäkohtaa ole saatu korjattua lukuisista työryhmistä ja vaihtuvista hallituksista huolimatta.

Taustalla ovat pitkälti Suomen työelämän tiukka segregaatio eli työelämän eriytyminen miesten ja naisten töihin. Lisäksi tulppana ovat miesvaltaisten työntekijä- ja työnantajajärjestöjen tiukka vastustus. Niinpä äidin työnantajan maksettavaksi jää yli 17 000 euron vauvalasku. Sen suurimmat suorat kulut ovat raskauden aiheuttamat poissaolot, äitiys- ja vanhempainvapaan palkkakulut ja lomapalkkakulut sekä sairaan lapsen hoitokulut. Selvitykset kustannuksista ovat erillisellä liitteellä.

Yrittäjänaisten laskelmien mukaan alle kouluikäisten lasten perheissä äiti jää yhä 70 prosentin varmuudella isää useammin kotiin hoitamaan sairasta lasta. On myös huomattava, ettei mikään taho ole koskaan selvittänyt sitä, miten paljon raskauden vuoksi kertyy sairauspoissaoloja. Tämä ongelma tulee Yrittäjänaisten mielestä kartoittaa pikimmiten, jotta raskauspoissaolot eivät perustu enää pelkkään arvioon.

Lakiuudistus on askel oikeaan suuntaan

Suomen Yrittäjänaiset liputtaa vahvasti sille, että naisten yrittämisen ja työllistämisen tieltä raivataan pois esteitä. Yrittäjänaisten mielestä Juha Sipilän hallitus ottaa askelen oikeaan suuntaan maksamalla 2 500 euron kertakorvauksen äidin työnantajalle vauvalaskusta. Kulujen tasaaminen on Suomen kilpailukyvyn kannalta välttämätöntä.

Se on välttämätöntä etenkin siksi, että naisten vetämät yritykset ovat miesten yrityksiä pienempiä eivätkä ne kasva, kansainvälisty ja työllistä kuten miesvaltaiset yritykset. Merkittävä syy tähän on naisvaltaisten alojen työnantajilla maksatettava vauvalasku. Näin naisvaltaisten alojen työantajat maksavat myös miesvaltaisten alojen vanhemmuudesta.

Nykyinen maksujärjestelmä aiheuttaa myös sen, ettei nuoria naisia rekrytoida äitiriskin vuoksi pysyviin työpaikoihin, vaikka naiset ovat meillä hyvin koulutettuja. OECD:n kansainvälisessä koulutusvertailussa suomalaiset naiset sijoittuvat peräti neljännelle tilalle. Voikin kysyä, onko Suomella edes taloudellisesti varaa jättää naisten osaaminen hyödyntämättä, etenkin kun naisten koulutus maksetaan meillä verorahoilla siinä missä miestenkin.

Vanhempainvapaakulujen tasaaminen laajalta veropohjalta ja yhteisvastuullisesti vastaa yleistä oikeuskäsitystä, edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja vähentää nuorten naisten diskriminointia

työmarkkinoilla. Myös naisten yrittämisen ja työllistämisen kannalta sillä on keskeinen merkitys koko kansantaloudelle ja maan kilpailukyvylle.

Suomi on kohdannut Euroopan maiden kärjessä väestörakenteen rajun muutoksen eläköitymisen myötä. Maan huoltosuhde on jo nyt heikentynyt. Lisäksi meillä on tapahtunut iso taloudellinen rakennemuutos, kun iso osa teollisuudesta on siirtynyt ulkomaille.

On tosiasia, että mikro- ja pk-yritykset pyörittävät pitkälti jo Suomea. Pienten yritysten työllistämisvaikutus on merkittävä, ja noin 65 prosenttia työntekijöistä ansaitsee jokapäiväisen leipänsä pk-yritysten palveluksessa. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on noin 280 000 yritystä. Alle 10 hengen yrityksiä on jo lähes 94 prosenttia yrityksistä.

Yrittäjänaiset katsoo, että vauvalasku rasittaa rankasti naisvaltaisilla aloilla toimivia pienyrittäjiä. Kun vielä huomioidaan selvä syntyvyyden lasku, niin vanhemmuuden kustannusten tasaaminen laajalta veropohjalta on kiireellinen rakenteellinen uudistus, joka tässä maassa on tehtävä.

Johtopäätökset

Suomen Yrittäjänaiset kiittää esityksestä tasata 2 500 euron kertakorvauksella äitiydestä aiheutuvia kuluja. Samalla alleviivaamme sitä, että kestävämpi tapa vanhempainvapaakulujen tasaamiseksi, on tasata vauvalasku yhteisvastuullisesti kaikkien työnantajien ja työntekijöiden kesken, ovathan lapset koko kansakunnan rikkaus ja tulevaisuus.

Suurin osa naisista on yksinyrittäjiä ja monet heistä ovat jaksamisensa äärirajoilla. Naisvaltaisten alojen pienyrittäjät eivät uskalla palkata työntekijöitä pelätessään lapsesta aiheutuvia kuluja. Nykyinen maksatusjärjestelmä on siten merkittävä jarru sille, etteivät naisvaltaiset alat kasva, työllistä ja kansainvälisty. Se on myös syynä siihen, että nuoret naiset tekevät meillä eniten pätkätöitä.

Suomi tarvitsee jatkossa yhä enemmän naisten osaamista sekä yrittäjinä että työntekijöinä, koska väestö- ja talousrakenteemme muuttuvat Euroopan kärkijunassa. Suomella ei ole enää varaa hukkainvestointeihin, koska puolet väestöstä on naisia. Naiset ovat myös koulunsa käyneet ja naisten opintie maksetaan verovaroilla siinä missä miestenkin. Naiset on saatava Suomen kilpailukyvyn nostamiseksi täysillä mukaan rakentamaan tätä maata.

Helsingissä 14.10.2016
Suomen Yrittäjänaiset

Seija Estlander
hallituksen puheenjohtaja

Marju Silander
toimitusjohtaja

Liite: Suomen Yrittäjänaisten selvitys vanhempainvapaakustannuksista